

ako sa to stalo už aj zahraničnou správou DNB z 10. 11. t. r. — zprávy glosovať, a tým znehodnocovať ich význam. Okrem toho je nebezpečenstvo predčasného taktického záveru, ktorý mohol napr. vyplynúť v otázke Viestovho osudu z poznámky slovenských novín „Gardista“. Tieto noviny poukazujú 10. 11. na to, že trest smrti, vyneseny na jar 1942 proti Viestovi slovenským Najvyšším vojenským súdom pre dezerciu a vlastizradu, stal sa právoplatným. Prosím Ťa, keďže sa z pochopiteľných príčin stádeťo vecou naďalej nechcem zaoberať, aby si ako šéf bezpečnostnej polície a bezpečnostnej služby vydal pokyn, že akékoľvek tlačové, rozhlasové a fotografické využívanie má byť zastavené tak dlho, dokým nedospejú výsluchy k žiadúcemu výsledku. Pre tento prípad som, pravda, toho názoru, že výsledok, pokiaľ ho možno oznámiť verejnosti, treba priniesť v nápadnej úprave tým skôr, že zajatie oboch generálov je oproti doterajším správam tlače jednoznačne zásluhou jedného z Tvojich pohotovostných oddielov.¹

Heil Hitler!
Tvoj Frank v. r.

SÚA Praha. Ž 301-94-1/84—85. Fotokópia strojopisného konceptu ďalekopisu parašovaného Frankom. (Z nemčiny preložil JŠ.)

544

1944. november 13. Praha. — Zpráva úradu vojenského splnomocnenca pri nemeckom štátnom ministrovi pre Čechy a Moravu a veliteľa vojenského okruhu Čechy a Morava K. H. Frankovi s večerným situačným hlásením nemeckého veliteľa na Slovensku z 12. 11. 1944.

Tajné!

Vec: Situácia na Slovensku.

Večerné hlásenie nemeckého veliteľa na Slovensku z 12. 11. 1944.

V priestore medzi Bielymi Karpatmi a Pohroním formujú banditi 6 väčších skupín v počte 1000—1500 mužov, v poslednom čase dostávajú posilu z juhovýchodu, z maďarského priestoru. Po odchode 271. divízie národných granátnikov prejavila sa ihneď zvýšená aktivita banditov v Nitrianskej doline. V noci z 10. na 11. 11. prechodne obsadili Nováky (8 km juhozáp. od Prievidze), ukradli jedno nákladné auto s dynamitom a vyhodili do vzduchu železnicu. Takéto udalosti zapríčinil odchod divízie, za ktorú ešte nebola nasadená rovnocenná náhrada.

Obklúčenie nepriateľa v oblasti Poľany sa napriek nepriaznivému počasiu (sneženie a hmly, miestami vyše 1 metra snehu) ďalej zužuje, pokusy o prelom z obklúčenia sme odrazili. V západných Nížkych Tatrách sme zajali ďalších 361 banditov a ukoristili väčšie množstvo munície, spojovacích prostriedkov a jednu batériu protiletadlových diel.

Transport 271. divízie národných granátnikov sa skončil, ľahký strelecký prápor 504 je preložený do priestoru Banská Bystrica na zhromaždenie koristi.

¹ Kaltenbrunnerova ďalekopisná odpoveď z 13. 11. 1944 znie: „Tvoj ďalekopis z 12. 11. som dostal. Úplne sa stotožňujem s Tvojím názorom. Pokyn Bratislave som dal.“ (SÚA Praha. Ž 301-94-1/81. Fotokópia originálneho ďalekopisného záznamu. — Preložené z nemčiny.)

834 Plán na 13. 11.: pokračovať v akciách v západných častiach Nízkych Tatier a v oblasti Poľany.

Plán na budúce týždne: po skončení terajších akcií presunúť ťažisko vlastných síl do priestoru po oboch stranách Nitrianskej doliny, likvidovať bandy, ktoré sa tam začínajú formovať a zabezpečiť tak podmienky pre dopravu a priemysel.

SÚA Praha. S 110-5-47/102. Originál; strojopis. (Z nemčiny preložila HT.)

545

[1944, pred novembrom 15. Ženeva.] — Zpráva R. Fraštackého o situácii na okupovanom území Slovenska určená čs. vojenským a vládnym orgánom v Londýne.¹

Tajné.

Situačná zpráva o Slovensku obsazeném Němci — od 29. VIII. do 28. X. 1944.

Z Banské Bystrice vrátil [jsem] se ve smyslu příkazu z 31. srpna 1944 a snažil jsem se udržeti spojení s českými skupinami a organizovati dodávání zpráv do Banské Bystrice² a přechody větších skupin našich lidí k bojovým jednotkám. Rovněž z našich pracovníků, kteří z rozličných příčin byli nuceni zůstatí v Bratislavě, sestavil se Národní výbor; mimo mou osobu byli v něm: prof. dr. Koch, posl. Stunda, far. Pozdech, st. zástupce dr. Vagač, ing. Ján Országh, dr. Maxián.

¹ Autorstvo zprávy vyplývá jednak z poznámky na dokumente, kde je ceruzkou napísané „Frey“ (krycie meno Fraštackého), jednak z údajov v zpráve, ktoré korešpondujú s tým, čo vieme o Fraštackého osudoch v auguste—októbri 1944. Fraštacký prišiel do Ženevy na začiatku novembra (depeša dr. J. Kopeckého zo 7. 11. 1944: „Naše slovenská spojka »Frey« došla sem...“ AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 2664, Žen. 694). Zprávu napísal zrejme v slovenčine; nie je možné určiť, či odpis, ktorý publikujeme, je dielom Kopeckého, alebo bol urobený až v Londýne. Text sme ponechali v pôvodnom znení, opravili sme len najväčšie gramatické a interpunkčné chyby na tých miestach, kde by mohlo dôjsť k nezrozumiteľnosti. — Zpráva bola odoslaná do Londýna kuriérom (Kopeckého depeša z 15. 11. 1944; tamtiež, čís. 2734, Žen. 701).

² Zaujímavé okolnosti z prvých dní povstania a o svojom spojení s Banskou Bystricou uviedol Fraštacký v liste Kl. Gottwaldovi z 12. 11. 1947: „... som dva dni pred vypuknutím povstania po rozhovore s Dr. Husákom odišiel so vzkazmi ku generálovi Golianovi informovať ho o stanovisku čelných predstaviteľov podzemného hnutia, najmä Dr. Lettricha a Dr. Husáka o otázke, či povstanie má začať ihneď alebo nie. Po príchode do Banskej Bystrice bol som v kasárňach zaistený dňa 28. augusta večer plukovníkom Zverínom a plukovníkom Kanákom. Len vďaka okolnosti, že terajší generál Vesel urobil v tú istú noc prepad na kasárne, pri ktorom bol plukovník Kanák postrelený, som vyviazol z celej aféry živý. Do rána som pomáhal so zbraňou v ruke prenasledovať plukovníka Zverína, ktorý ušiel a sa skrýval. Po jeho chytení som vyčkal do rána v kasárňach na príchod predsedu Ursínyho, po rozhovore s ktorým som na priepustku generála Goliana odišiel do Bratislavy. Mal som inštrukcie informovať čelných predstaviteľov odboja o vývoji situácie. Okrem toho som mal za úlohu udržiavať spojenie medzi Bratislavou a povstaleckým územím. Túto úlohu som sa podujal uskutočniť najmä preto, lebo v Bratislave ležala v nemocnici moja manželka, ktorá týždeň pred tým porodila a nemala o mne nijakých správ najmä v tom smere, kam som odišiel. Spojenie s povstaleckým územím som aj udržiaval. Niekoľko kuriérov som vystrojil do Banskej Bystrice a niekoľkí prišli do Bratislavy. Bol som ďalej v sústavnom kontakte s vyslancom Kopeckým vo Švajčiarsku a len vtedy, keď som videl, že Banská Bystrica podľahne, a že môžu vyjsť najavo okolnosti, ktoré sa odohrali okolo začiatku povstania v Banskej Bystrici, rozhodol som sa odísť do Švajčiarska.“ (AÚD KSČ Praha. F. Kl. Gottwald, IV/3-11/9.)

Mnohé zprávy z Bratislavy a západného Slovenska, ktoré posielal Krátký-Zdena za povstania do Londýna, pochádzali nepochybne od Fraštackého a jeho spolupracovníkov.